

Branko Đukić

HUSINSKA BUNA U SAVREMENOJ JUGOSLOVENSKOJ ISTORIOGRAFIJI

Husinska buna — kako je prozvan štrajk rudara Kreke iz decembarskih dana 1920. — je jedan od najsvjetlijih događaja iz perioda neposredno poslije prvog svjetskog rata kada je radnička klasa Bosne i Hercegovine, zajedno s ostalim ljudima Jugoslavije, vodila borbu za bolji život i ljepšu budućnost radnog naroda naše zemlje i kad je borba između radničke klase i buržoazije počela da dobija sve oštrije oblike.

Na primjerima revolucionarne borbe husinskih rudara učili su se i drugi radnici, a u mnogobrojnim akcijama protiv buržoazije kalio se njihov borbeni duh. Uporedo sa tim išlo je i podizanje njihove svijesti i pripremanje za veliku narodnooslobodilačku borbu, u kojoj su husinski rudari svojim herojstvom služili kao primjer kako se treba boriti za nacionalno i socijalno oslobođenje. Stoga husinska buna predstavlja svijetao podvig rudara Kreke, koji je za sva vremena ušao u bogatu riznicu našeg revolucionarnog nasleđa.

Toj značajnoj borbenoj akciji rudara Kreke, kao sastavnom dijelu borbe radničke klase Jugoslavije uopšte, a Bosne i Hercegovine posebno, za novi i srećniji život, dosad je srazmjerno dosta pažnje posvećeno u savremenoj našoj istorijografiji, a znatno manje u enciklopedijama.¹

Radi što svestranijeg i preglednijeg prikazivanja husinske bune u našoj istorijografiji, rad pored uvodnog dijela, sadrži još četiti dijela i to:

- 1) Husinska buna u savremenim istorijskim publikacijama.
- 2) Husinska buna u našim enciklopedijama.
- 3) Istorijske publikacije i enciklopedije u kojima se ne pominje husinska buna.
- 4) Zaključci.

Pri ovoj podjeli pošlo se prvenstveno od istorijskog prilaza ovom pitanju, pri čemu nijesu zanemareni ni drugi aspekti (na primjer ekonomski, politički, socijalni) čime je omogućeno da se husinska buna sadržajnije sagleda.

Istovremeno radi što boljeg prikazivanja husinske bune autor je nastojao da ovaj rad što šire i na potreban način dokumentuje i da naročito, što se tiče enciklopedija, adekvatno navede odgovarajuće tekstove, kao i da sve to analitički tretira kako bi što sadržajnije obradio pitanja kojim se bavi. A obradom tih pitanja omogućeno je istovremeno i potpunije sagledavanje prikazivanja husinske bune u jugoslovenskoj historiografiji.

1. Husinska buna u savremenim istorijskim publikacijama

Husinskoj buni još uvijek nije poklonjena ona pažnja koju ova borbena akcija radničke klase zaslužuje s obzirom na njen značaj u istoriji radničkog pokreta Jugoslavije. To je posebno došlo do izražaja u publikacijama koje se bave istorijskim razvojem naroda i narodnosti i radničke klase Jugoslavije, raznim istorijskim i njima srodnim zbornicima i posebnim monografijama o husinskoj buni.

Istorije

U savremenim jugoslovenskim istorijama malo pažnje je poklonjeno prikazivanju husinske bune, njenim uzrocima, toku, posljedicama i značaju.

Tako na primjer u »*Istoriji Jugoslavije*« objavljenoj 1972. godine u izdanju izdavačkog preduzeća »Prosveta« u Beogradu za husinsku bunu se samo navodi: »*U jesen 1920. izbio je štrajk rudara u Sloveniji (10 000 rudara) kao i u Bosni (5 000 rudara). Rudnici su bili stavljeni pod komandu vojske. Na dan 17. decembra rudari iz Kreke u selu Husinu, digli su se na pobunu protiv ovih metoda, a vlasti su ubile sedam rudara i uhapsile oko 700.*«²

Ovdje treba navesti da je i na ovako malom prostoru, napravljena i greška te se kaže da su rudari Kreke stupili u štrajk 17. decembra, umjesto 22. decembra³ (21. decembra 1920. donijeta je odluka o obustavi rada u svim rudnicima Bosne i Hercegovine, a 17. decembra donijeta je odluka o stupanju u štrajk rudara Slovenije — primjedba autora). Čak je i naziv sela u kome je došlo do sukoba između rudara i žandarma pogrešno naveden i umjesto Husino navodi se ime »Husinje«.⁴

Slična situacija je i u istorijskim publikacijama koje se bave razvojem radničkog pokreta Jugoslavije.

Tako na primjer, istina nešto opširnije, o Husinskoj buni piše u knjizi »*Pregled istorije Saveza komunista Jugoslavije*«: »*Štrajk 12 000 rudara Slovenije počeo je 18. decembra 1920, a 22. decembra stupilo je u štrajk oko 5000 rudara Bosne. Iako je štrajk izbio zbog*

toga što vlada nije poštovala sporazum koji je sama potpisala o visini nadnica rudara, vlada je štrajk proglasila delom »subverzivnih elemenata«. Vlasti su odmah otpočele progone. U Brezi, Zenici i Kreki porodice rudara koji su došli iz drugih krajeva izbačene su iz državnih stanova na ulicu. Velika grupa iseljenih rudara Kreke uglavnom Slovenaca, zajedno sa štrajkačkim odborom smjestila se u selu Husino, kod Tuzle. Na osnovu pomenute uredbe od 24. decembra (Misli se na uredbu o postupanju u slučaju nereda, štrajka i pobune u rudnicima, kojom se predviđala njihova militarizacija — primjedba autora) izvršena je militarizacija bosanskih rudnika, a štrajk rudara ugušen je vojnom silom i terorom.

Vojska, žandarmerija i kontrarevolucionarna »Narodna garda« napale su 27. decembra rudare iz Kreke u Husinu s ciljem da »strance« proteraju, a domaće rudare nateraju na posao. Rudari su pružili otpor (husinska buna), ali je on bio ugušen u krvi. Poginulo je sedam rudara, a mnogi su zadobili teške povrede i bili podvrgnuti mučenjima. Uhapšeno je oko 700 ljudi.⁵

Vrlo malo o husinskoj buni govori se u knjizi »Istorija Saveza komunista Jugoslavije — kratak pregled« u kojoj se na primjer samo navodi: »Kad je vlast odlučila da iz bosanskih rudnika protjera radnike iz Slovenije i drugih krajeva Jugoslavije, koji su radili u tim rudnicima, domaći rudari su ih uzeli u zaštitu. Vlada je na rudare uputila vojsku. Rudari su u selu Husinu pružili oružani otpor, koji je bio u krvi ugušen »Husinska buna«.⁶

Interesantno je navesti da se o husinskoj buni uopšte ne govori u knjizi koja je posvećena razvoju našeg sindikalnog pokreta »Pedeset godina revolucionarnog sindikalnog pokreta u Jugoslaviji«⁷ i da se o tome relativno malo iznosi u knjizi »Sindikalni pokret u Bosni i Hercegovini 1918—1941.« od Dr Ahmeda Hadžirovića.⁸ Kao opravdanje navodi se da je o husinskoj buni pisalo više autora.

Zbornici i njima srodne publikacije

Znatno više prostora posvećeno je husinskoj buni u raznim zbornicima i njima srodnim publikacijama, o čemu navodimo u ovom radu nekoliko najizrazitijih primjera.

Tako na primjer u Hrvatskom narodnom kalendaru »Napredak« u prilogu »Husinski rudari« Neda Vilović iznosi ukratko tok ovog štrajka rudara Kreke⁹. Tako je i u prilogu Branka Đukića »Štrajk husinskih rudara 22. decembra 1920.« u publikaciji »Rudarski priručnik za 1950. godinu«.¹⁰

O husinskoj buni nešto opširnije se govori u publikaciji »*Moj zavičaj*« i to posebno u prilogu »*Husinska buna*«¹¹ kao i u zborniku posvećenom Drugom kongresu KPJ »*Drugi kongres KPJ*« u prilogu Rafaela Brčića »*Štrajk rudara u Bosni i Hercegovini 1920—1921. godine*«,¹² koji je u znatnoj mjeri posvećen štrajku rudara Kreke.

Važna publikacija ove vrste u kojoj se govori o husinskoj buni je »*Tuzla u radničkom pokretu i revoluciji*« u kojoj se u prvoj knjizi opširnije prikazuju uzroci, tok i posljedice husinske bune i njen značaj, a daju se i neka sjećanja na nju u prilogima Rafaela Brčića, Jura Keroševića, Rodoljuba Čolakovića, Tonči Grbelje, Ibrahima Meškovića, Šima Pejića, Milana Gavrića i Ahmeda Hadžirovića.¹³

U ovu vrstu publikacija spada i knjiga »*Pred nepriznatim sudom*« od Dragana Markovića i Ljubiše Ristovića, u kojoj se u prilogu »*Topovi na Husinu*« na popularan način prikazuje ova akcija rudara Kreke protiv tadašnjih vlasti.¹⁴

Monografije

O husinskoj buni, kao jednoj od najznačajnijih akcija u istoriji radničkog pokreta Jugoslavije, naročito neposredno poslije prvog svjetskog rata, dosad su objavljene tri monografije. To su »*Husinska buna*« od Jovana Vujatovića¹⁵, istoimena knjiga od Branka Đukića i Slobodana Đinovića¹⁶ i »*Husinski rudari*« od Ante Cigeljevića u kojoj je nešto manje od pola knjige posvećeno ovom štrajku rudara Kreke¹⁷.

U ovim monografijama se na pregledan način daju uzroci, tok, posljedice i značaj husinske bune, čime se omogućava da se sagleda značaj ovog štrajka rudara Kreke.

Uopšte uzeto, u istorijama, zbornicima i monografijama daje se slika ove borbene akcije rudara Kreke i to uglavnom sa istorijsko-političkog, ekonomskog i socijalnog aspekta dok je drugim aspektima posvećeno znatno manje pažnje (na primjer u svim tim publikacijama nedovoljno se govori o ulozi partijske i sindikalne organizacije u ovom štrajku i uticaju tog štrajka na dalje akcije rudara Kreke).

2. Husinska buna u našim enciklopedijama

U našim savremenim enciklopedijama znatno manje pažnje posvećeno je husinskoj buni nego što je to slučaj sa drugim već navedenim publikacijama.

Najviše prostora ovoj borbenoj akciji radnika rudnika Kreke posvećeno je u »Enciklopediji Jugoslavije«. U njoj se u vezi s tim, a prema knjizi Jovana Vujatovića »Husinska buna« navodi: »Husinska buna, oružani otpor rudara Kreke protiv nasilja i samovolje organa državne vlasti u toku generalnog štrajka rudara 21—28. XII 1920; nazvana je po rudarskom selu Husinu u blizini Tuzle. Već prvog dana štrajka počelo je proganjanje radnika, zabranjivanje skupova, zatvaranje domova, izbacivanje rudarskih porodica iz državnih stanova i dr. Dva dana poslije krvavo ugušenog štrajka (30. XII 1920.) rudara u Husinu, vlada u Beogradu donosi zloglasnu »Obznanu« uzimajući štrajk bosanskohercegovačkih rudara kao izgovor. Već i prije početka štrajka predsjednik Zemaljske vlade u Sarajevu, Milan Srškić govorio je da će štrajk biti silom ugušen. Rudarski odsjek vlade u Sarajevu izdao je naredbu upravama rudnika da se s posla otpuste svi rudari koji u roku od 3 dana ne pristanu da se vrate na posao i da svi štrajkači budu izbačeni iz državnih stanova. Mjesne vlasti, po uputstvu odozgo, sastavile su spisak od 330 rudara koje je trebalo protjerati u njihov zavičaj. Vojne vlasti dobile su takođe uputstvo da svojim snagama saraduju na ugušivanju štrajka. Treći dan štrajka, po odluci sindikalne podružnice rudara u Kreki rudari iz državnih stanova preselili su se u kuće svojih drugova rudara sa sela. Tako su rudari iz Husina prihvatili 45 porodica, dok su rudari sela Lipnice, Orašja, Parsela, Ljubuča i Morančana prihvatili 60 porodica koje je vlast htjela protjerati, većinom u Sloveniju. Silno ogorčenje zahvatilo je radnike i seljake Tuzle i okoline. Štrajkači na Husinu u sporazumu sa ostalim štrajkačima Kreke, odlučili su da svoje drugove brane i silom protiv izvršenja naredbe o protjerivanju. Okružni načelnik Dimitrije Grudić uputio je 27. XII dvadeset žandarma i policajaca da mu privedu rudare određene za protjerivanje. Naoružani sa nekoliko pušaka i revolvera, rudari su na Husinu dočekali ovaj odred i rastjerali ga, zarobivši tri žandarma, dok je jedan bio smrtno ranjen. Sjutradan je Grudić u sporazumu sa komandantom puka u Tuzli, mobilisao dva bataljona pješadije naoružane mitraljezima, 50 žandarma i 20 pripadnika pogromaške »Narodne garde«. U ponoć između 27. i 28. XII otpočela je puščanom paljbom borba između ovih snaga i štrajkaških patrola. Do svanuća otpor štrajkača bio je ugušen, poslije čega je teror žandarma i gardista direktno pogodio oko 500 ljudi. Uslijed zlostavljanja i mučenja izgubilo je živote 35 ljudi. Pripadnici »Narodne garde« vršili su silovanja i pljačku. Tri naest mjeseci kasnije, Husinska buna dobila je svoj epilog u velikom sudskom procesu u Tuzli, na kome se sudilo 350-rici rudara. Mnogi od njih bili su osuđeni na vremenske kazne, a Jure Kerošević optužen za ubistvo žandarma, na smrt vješanjem. Protiv suđenja rudarima u Tuzli, kao i protiv izvršenja smrtno kazne nad Keroševićem u čitavoj zemlji vodila se velika protestna akcija rad-

ničke klase i naprednog dijela javnosti. Ona je pokazala da ovaj poraz nije zbunio radničku klasu, da je ona iz njega izvukla potrebna iskustva za bitke koje su predstojale«

M. Gav.¹⁸

Znatno manje prostora husinskoj buni posvećeno je u drugim našim savremenim enciklopedijama. Tako na primjer u »Enciklopediji Leksikografskog zavoda« za husinsku bunu se navodi: »Husinska buna, oružani otpor rudara Kreke protiv nasilja državne vlasti u toku generalnog štrajka rudara 21 — 28. XII 1920, nazvana po rudarskom selu Husino. Naoružani sa nekoliko pušaka i revolve-
ra, sa sjekirama i kocima rudari u Husinu dočekali su vojno-poli-
cijsku kaznenu ekspediciju. Noću između 27. i 28. XII otpor rudara bio je ugušen, oko 500 ljudi bilo je zlostavljano i mučeno a 35 izgubilo živote.«¹⁹ Interesantno je da se i ovdje pogrešno navodi broj zlostavljenih i mučenih rudara, kojih je prema do sada raspoloživim podacima bilo ne 500 već 700.²⁰ U »Leksikonu jugoslovenskog leksikografskog zavoda« za husinsku bunu se samo navodi: »Husinska buna, oružani otpor rudara Kreke u selu Husinu kod Tuzle protiv nasilja državnih vlasti za generalnog štrajka rudara Kreke.«²¹

Interesantno je navesti da je i u najnovijim jugoslovenskim enciklopedijama malo prostora posvećeno husinskoj buni. Tako na primjer u »Popularnoj enciklopediji« objavljenoj u izdanju Beogradskog izdavačkog grafičkog zavoda 1976. za Husinsku bunu piše: »Husinska buna, oružani otpor rudara Kreka 21 — 28. XII 1920. u selu Husinu lokalnim vlastima koje su trebale da proteraju rudare štrajkače; usledile su represalije i veliki sudski proces.«²²

Slično tome u »Maloj enciklopediji« — Prosveta, III izdanje, objavljenoj u Beogradu 1978. godine za husinsku bunu se nešto opširnije navodi: »Husinska buna — oružani otpor rudara rudnika Kreke državnim vlastima 27 — 28. XII 1920; nazvana je po selu Husino kod Tuzle. Zahtevajući obećanu povišicu nadnica rudari su 21. XII 1920. stupili u generalni štrajk; vlada Kraljevine SHS naredila je upravama rudnika da otpuste sve rudare koji se u roku od tri dana ne vrate na rad, a one iz drugih krajeva (većinom iz Slovenije) izbace iz državnih stanova i proteraju. Tome se oduprla sindikalna podružnica rudara Kreke; rudari iz državnih stanova preselili su se kod svojih drugova u obližnja sela; u selo Husino smestilo se 45 takvih porodica. Pokušaj žandarima da ih silom vrate osujetila je rudarska straža Husina borbom; jedan žandarm je pri tome ubijen, a tri su zarobljena. Žandarmeriji je pritekao u pomoć garnizon iz Tuzle; noću 27/28. decembra razvila se borba na prilazima Husinu između žandarmerije i vojske (50 žandarima, dva bataljona pešadije i baterija topova) i rudarske straže. Daleko nadmoćniji,

vojska i žandarmerija savladali su rudare do zore 28. decembra, ušli su u Husino i vršili teror i pljačku; živote je izgubilo 35 rudara i seljaka. Okružni sud u Tuzli osudio je 16. I 1922. na vremenske kazne 18 rudara, a Juru Keroševića na smrt, kazna mu je kasnije pod pritiskom protesta širom zemlje zamenjena robijom. Dva dana posle ugušenja husinske bune vlada je donela zloglasnu Obznanu, a kao izgovor uzela je štrajk rudara.²³

U cjelini gledano u savremenim jugoslovenskim enciklopedijama srazmjerno malo prostora posvećeno je husinskoj buni, pogotovo ako se ima u vidu da ima i takvih enciklopedija u kojima se uopšte ne pominje ovaj štrajk rudara Kreke, o čemu će biti više riječi u daljem tekstu.

3. Istorijske publikacije i enciklopedije u kojima se ne pominje husinska buna

U nekim savremenim istorijskim i drugim publikacijama uopšte se ne pominje husinska buna. To je naročito slučaj sa nekim predratnim publikacijama, a posebno sa poznatom »*Istorijom Jugoslavije*« Vladimira Čorovića, u kojoj se na primjer govori o smrti kralja Petra I,²⁴ ali ne i o husinskoj buni i drugim akcijama radničke klase naše zemlje protiv buržoazije. Knjiga izražava u potpunosti političke stavove istoričara koji je služio interesima buržoazije.

Međutim, to nije slučaj samo sa predratnim istorijskim publikacijama. To je slučaj, što je već i navedeno i sa nekim značajnijim poslijeratnim istorijskim publikacijama. Tako na primjer u knjizi »*50 godina revolucionarnog sindikalnog pokreta u Jugoslaviji*« uopšte se ne pominje husinska buna, a vrlo malo se govori i o štrajku rudara Bosne, decembra 1920. godine.²⁵

O husinskoj buni uopšte se ne govori ni u nekim enciklopedijama. To je na primjer slučaj i sa jednom enciklopedijom izdatom prije II svjetskog rata »*Narodna enciklopedija*«, u kojoj se i ne pominje ova značajna akcija rudara Kreke, kao ni druge akcije radničke klase protiv buržoazije, a daju se na primjer opširni podaci o raznim buržoaskim političarima.²⁶

Slična situacija je i sa nekim poslijeratnim enciklopedijama. Tako na primjer u »*Savremenoj ilustrovanoj enciklopediji*« u knjizi »*Istorija*« u poglavlju posvećenom stvaranju Jugoslavije uopšte se ne pominje husinska buna kao ni druge akcije radničke klase Jugoslavije u periodu poslije I svjetskog rata.²⁷

Slično tome u »*Opštoj enciklopediji Larousse*«²⁸, u dijelu u kome se govori o stvaranju Jugoslavije i prvim godinama njenog postojanja, uopšte se ne pominje borba radničke klase naše zemlje protiv buržoazije, niti mnogobrojne akcije koje je vodila, a među kojima značajno mjesto zauzima husinska buna.

Po našem mišljenju ovakav odnos prema Husinskoj buni javio se kao izraz neprijateljskog stava raznih buržoaskih historičara prema njoj kao jednoj od najznačajnijih akcija radničke klase naše zemlje u periodu postojanja stare Jugoslavije. A u poslijeratnoj Jugoslaviji ovakav odnos autora pojedinih historijskih i drugih publikacija i tekstova u savremenim enciklopedijama može se tumačiti samo neshvatanjem značaja ovog štrajka rudara Kreke u istoriji radničkog pokreta Jugoslavije.

4. Zaključci

Iz svega naprijed izloženog proizilaze sljedeći zaključci:

1) U većini savremenih historijskih i njima srodnih publikacija i naših savremenih enciklopedija srazmjerno značajna pažnja se posvećuje husinskoj buni kao jednoj od najznačajnijih akcija radničke klase Jugoslavije u borbi protiv buržoazije u periodu poslije I svjetskog rata.

2) U njima se husinskoj buni prilazi prvenstveno sa historijsko-političkog i ekonomskog aspekta, dok neki drugi aspekti sagledavanja ovog štrajka rudara Kreke nisu u dovoljnoj mjeri ni tretirani (na primjer socijalni, sindikalni, partijski itd.).

3) U nekim savremenim historijskim publikacijama i enciklopedijama, naročito u onim objavljenim prije II svjetskog rata, husinska buna se uopšte ne pominje, što se javlja kao izraz neprijateljskog stava nekih buržoaskih historičara u predratnoj Jugoslaviji prema radničkoj klasi i njenoj borbi protiv buržoazije. U poslijeratnom periodu takav odnos izražava potcjenjivanje i nesagledavanje značaja ovog štrajka rudara Kreke u istoriji našeg radničkog pokreta.

4) Još uvijek ne postoji ni jedno značajnije djelo koje se bavi tretiranjem husinske bune u našoj savremenoj historiografiji uopšte, a zato se javlja potreba²⁹, naročito ako se ima u vidu da je to neophodno za dalje izučavanje ovog štrajka rudara Kreke.

NAPOMENE:

- 1 Pri tretiranju ovog problema nijesu uzeti u obzir članci o husinskoj buni u raznim listovima i časopisima, jer bi to zahtijevalo detaljniju razradu ovog pitanja.
- 2 IVAN BOŽIĆ, SIMO ĆIRKOVIĆ, MILORAD EKMEČIĆ, VLADIMIR DE-DIJER — »Istorija Jugoslavije«, strana 421, »Prosveta«, Beograd, 1972.
- 3 Vidjeti monografiju BRANKA ĐUKIĆA i SLOBODANA ĐINOVIĆA »Husinska buna« objavljenu 1958. u izdanju izdavačkog preduzeća »Rad« u Beogradu
- 4 Ibidem
- 5 »Pregled istorije Saveza komunista Jugoslavije« — strana 75, Institut za izučavanje radničkog pokreta, Beograd, 1963.
- 6 PERO MORAJA, »Istorija Saveza komunista Jugoslavije — kratak pregled« strane 26 i 27, izdavačko preduzeće »Rad« Beograd, 1966.
- 7 »Pedeset godina revolucionarnog sindikalnog pokreta u Jugoslaviji« »Radnička štampa«, Beograd, 1969.
- 8 Dr AHMED HADŽIROVIĆ, »Sindikalni pokret u Bosni i Hercegovini«, strana 248, Izdavačka organizacija »Rad«, Beograd, 1978.
- 9 NEDA VILOVIĆ, »Husinski rudari«, »Napredak« Hrvatski narodni kalendar 1947, strane 113 — 116, Hrvatsko kulturno društvo »Napredak« središnjica Sarajevo, Sarajevo 1946.
- 10 BRANKO N. ĐUKIĆ, »Štrajk Husinskih rudara 22. decembra 1920. godine«, »Rudarski priručnik za 1950. godinu«, strana 50 — 52, Izdavačko preduzeće Saveta za energetiku i ekstraktivnu industriju Vlade FNRJ, Beograd, 1950.
- 11 »Husinska buna«, »Moj zavičaj«, strane 112 — 123, Prosvjetno-pedagoški zavod i redakcija »Fronta slobode«, Tuzla 1963.
- 12 RAFAEL BRČIĆ, »Štrajk rudara u Bosni i Hercegovini 1920 — 1921.«, »Drugi kongres Komunističke partije Jugoslavije Vukovar 1920«, strane 25 — 36, Historijski institut Slavonije, Slavonski Brod, 197
- 13 »Tuzla u radničkom pokretu i revoluciji« knj. I, strane 137 — 274. i 343 — 366 IGTR »Univerzal« OOUR »Grafičar«, Tuzla
- 14 DRAGAN MARKOVIĆ, LJUBIŠA RISTOVIĆ, »Topovi na Husinu«, »Pred nepriznatim sudom«, knjiga I strane 144 — 146, »Kultura« Beograd 1959.
- 15 VUJATOVIĆ JOVAN, »Husinska buna«, »Narodna prosvjeta«, Sarajevo 1955.
- 16 BRANKO ĐUKIĆ i SLOBODAN ĐINOVIĆ, »Husinska buna« Izdavačko preduzeće »Rad« Beograd 1958.
- 17 CIGALJEVIĆ ANTO, »Husinski rudari« (»Husinska buna«, strana 9 — 79.)
- 18 »Enciklopedija Jugoslavije«, tom 4, strane 305 — 306, Leksikografski zavod FNRJ, Zagreb, 1960.
- 19 »Enciklopedija Leksikografskog zavoda FNRJ«, tom 3. strana 473, Leksikografski zavod FNRJ, Zagreb, 1958.
- 20 Vidjeti knjigu »Husinska buna« od BRANKA ĐUKIĆA i SLOBODANA ĐINOVIĆA
- 21 »Leksikon jugoslovenskog leksikografskog zavoda«, strana 383, Jugoslovenski leksikografski zavod, Zagreb, 1974.
- 22 »Popularna enciklopedija«, strana 435, BIGZ, Beograd, 1976.
- 23 »Mala enciklopedija — Prosveta«, III izdanje, tom 3, strana 618, »Prosveta«, Beograd, 1978.
- 24 VLADIMIR ĆOROVIĆ, »Istorija Jugoslavije«, strana 592, »Narodno delo«, Beograd, 1933.

- 25 »50 godina revolucionarnog sindikalnog pokreta u Jugoslaviji«, strana 83, »Radnička štampa«, Beograd, 1969.
- 26 Vidjeti »Narodna enciklopedija« od prof. St. Stanojevića, Bibliografski zavod DD, Zagreb, 1929.
- 27 »Savremena ilustrovana enciklopedija«, »Istorija« strana 348, »Vuk Karadžić« Beograd, »Mladinska knjiga« Ljubljana 1962.
- 28 »Opšta enciklopedija Larousse«, tom 3, strana 618, »Vuk Karadžić«, Beograd, 1973.
- 29 U knjizi »Generalni štrajk rudara Bosne i Hercegovine i husinska buna 1920« (građa) objavljenoj 1981. u izdanju Regionalnog istorijskog arhiva Tuzla, i IGTRO »UNIVERZAL«, OOUR »GRAFIČAR« RJ izdavačka djelatnost, Tuzla, data je bibliografija radova o husinskoj buni, koju je pripremila Katica Tadić, a koja daje samo neke neophodne podatke.

DER AUFSTAND VON HUSINO IN DER MODERNEN JUGOSLAWISCHEN HISTORIOGRAPHIE

»Der Aufstand von Husino«, der Streik der Bergleute in Kreka im Dezember 1920, stellt eine der bedeutendsten Aktionen der Arbeiterklasse Jugoslawiens gegen die Bourgeoisie in der Zeit unmittelbar nach dem ersten Weltkrieg dar.

Dieser Aktion der Bergleute aus Kreka wurde verhältnismässig viel Aufmerksamkeit in der modernen jugoslawischen Historiographie gewidmet.

In grösserer Zahl der Publikationen, die vor dem zweiten Weltkrieg in Jugoslawien veröffentlicht wurden, »Der Aufstand in Husino« überhaupt nicht erwähnt, wird, was die feindliche Haltung, der bourgeoisen Historiker gegen die Arbeiterklasse in damaligen Jugoslawien und ihrem Kampf gegen die Bourgeoisie widerspiegelt. Im sozialistischen Jugoslawien ist über dem Aufstand in Husino in verschiedenen historischen Publikationen, Sammelwerken, Monographien und Enzyklopädien ausführlich berichtet worden.

Alle angegebenen Publikationen, trotz der bestimmten Mängel auf die hingewiesen ist, können trotzdem nützlich zu einer besseren Kenntnis des Aufstandes in Husino dienen.